

Μεσολόγγι

Από την Πολιορκία

στην Αθανασία

Έκθεση κειμηλίων για τα 200 χρόνια
από την ηρωική Έξοδο του Μεσολογγίου
Από τη συλλογή του Κέντρου Λόγου και Τέχνης ΔΙΕΞΟΔΟΣ

Μεσολόγγι
ΙΕΡΗ ΠΟΛΗ

200
ΧΡΟΝΙΑ

ΕΞΟΔΟΣ 1826-2026

ΔΗΜΟΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΗΜΟΣ
ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΕΩΣ
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Μεσολόγγι

Από την Πολιορκία στην Αθανασία

Έκθεση κειμηλίων για τα 200 χρόνια από την ηρωική Έξοδο του Μεσολογγίου
Από τη συλλογή του Κέντρου Λόγου και Τέχνης ΔΙΕΞΟΔΟΣ

Θεσσαλονίκη 2026

ΚΕΝΤΡΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΛΟΓΟΥ & ΤΕΧΝΗΣ «ΔΙΕΞΟΔΟΣ»
Κοινοφελής Ιδιωτικός Πολιτιστικός Οργανισμός
ΙΕΡΑ ΠΟΛΙΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΑΦΟΠΟΥΛΕΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ
ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ

Η Έξοδος του Μεσολογγίου, η αξεπέραστη θυσία χιλιάδων αγωνιστών για ελευθερία και πατρίδα, είναι μία από τις μεγάλες στιγμές της ελληνικής ιστορίας.

Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι του Μεσολογγίου με την Έξοδό τους προς τον θάνατο επιβεβαίωσαν την αέναη μάχη του ελληνικού πνεύματος ενάντια στη βαρβαρότητα και τον δεσποτισμό, τον συνεχή αγώνα για Ελευθερία και Αξιοπρέπεια. Η Έξοδος του Μεσολογγίου λάμπρυνε τον αγώνα της εθνικής Παλιγγενεσίας και θαυμάστηκε από τους λαούς της Ευρώπης που αντιλήφθηκαν πως, οι επαναστατημένοι ήταν απόγονοι του Λεωνίδα, έτοιμοι να θυσιάσουν τη ζωή τους “**τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι**”.

Η Θεσσαλονίκη ήταν μακριά από το Μεσολόγγι και τις μεγάλες εστίες της ελληνικής επανάστασης, όμως συμμετείχε ενεργά στους αγώνες, πληρώνοντας βαρύ φόρο αίματος. Επιφανείς κάτοικοί της ήταν μέλη της Φιλικής Εταιρείας, ανώνυμοι αγωνιστές πολέμησαν στο πλευρό των επαναστατημένων ομάδων σ' όλη τη Μακεδονία και χιλιάδες Θεσσαλονικείς πλήρωσαν με τη ζωή τους το τίμημα για τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους. Η Θεσσαλονίκη δεν απελευθερώθηκε, όμως οι ήρωες της Ελληνικής Επανάστασης, όπως οι αγωνιστές του Μεσολογγίου, συνέχισαν να εμπνέουν τους κατοίκους της μέχρι τον Μακεδονικό Αγώνα και τη δική της Ανάσταση.

Φέτος, που συμπληρώνονται τα 200 χρόνια από την ιστορική Έξοδο, με μεγάλη χαρά υποδεχόμαστε στη Θεσσαλονίκη κειμήλια από την Ιερή Πόλη του Μεσολογγίου. Μέσω της έκθεσης με τους θησαυρούς του ιδρύματος "Διέξοδος", ο Δήμος Θεσσαλονίκης επιθυμεί να συμμετέχει στους εορτασμούς, τιμώντας τους αγωνιστές που θυσιάστηκαν, όχι μόνο για την Ελευθερία της πατρίδας μας, αλλά και για να μας κληροδοτήσουν τις παρακαταθήκες που οφείλουμε να υπηρετούμε, ως Έλληνες.

Δήμαρχος Θεσσαλονίκης
Στέλιος Αγγελούδης

*Καριοφιλία, το κύριο όπλο των αγωνιστών
της ελληνικής επανάστασης.*

*Η ξύλινη κάννη φέρει σχέδια σκαλισμένα και
διακόσμηση με μπρούτζινα ελάσματα.*

Υπάρχουν στιγμές στην ιστορία όπου ένας τόπος υπερβαίνει τα γεωγραφικά του όρια και γίνεται σύμβολο. Το Μεσολόγγι είναι ένας τέτοιος τόπος. Η Έξοδος της 10ης Απριλίου 1826 δεν υπήρξε μόνο μια δραματική πράξη πολέμου, αλλά μια πράξη βαθιά ανθρώπινη, μια στιγμή όπου η ανάγκη για ελευθερία αναδύθηκε ισχυρότερη από τον φόβο του θανάτου.

Η επιλογή εκείνης της φοβερής νύχτας δεν ήταν απλώς μια στρατιωτική ενέργεια διάσπασης ενός ασφυκτικού αποκλεισμού. Ήταν μια πράξη που ξεπέρασε τον χρόνο και τα όρια του τόπου όπου γεννήθηκε. Από την επόμενη κιόλας ημέρα, ολόκληρη η Ευρώπη φωτίστηκε από το πανανθρώπινο ελληνικό φως που ανέτειλε μέσα από τη θυσία των Ελευθέρων Πολιορκημένων. Στην πόλη εκείνων των ημερών βρισκόταν και ο Θεσσαλονικιός τυπογράφος του «Ύμνου εις την Ελευθερίαν», Δημήτριος Μεσθενεύς, ο άνθρωπος που τύπωσε και διέδωσε τους στίχους που έμελλαν να εκφράσουν το πνεύμα της Επανάστασης.

Διακόσια χρόνια μετά, το Μεσολόγγι συνεχίζει να εμπνέει μέσα από τη μνήμη του. Και η μνήμη αυτή δεν ανήκει μόνο στους Μεσολογγίτες ούτε μόνο στους Έλληνες. Ανήκει σε όλους όσοι αναγνωρίζουν στη θυσία εκείνη την καθολική αξία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Η έκθεση που παρουσιάζεται σε συνεργασία με τον Δήμο Θεσσαλονίκης και το Ιστορικό Μουσείο «Διέξοδος», αποτελεί έναν ακόμη τρόπο να προσεγγίσουμε αυτή τη μνήμη. Τα τεκμήρια, οι εικόνες και οι αφηγήσεις της, δεν είναι απλώς ιστορικά στοιχεία. Είναι θραύσματα μιας μεγάλης αφήγησης που συνεχίζει να διαμορφώνει την ταυτότητα του Ελληνισμού.

Οι πρόγονοί μας έδωσαν τη μάχη για την ελευθερία και την κατοχύρωσαν. Εμείς καλούμαστε να δώσουμε τη μάχη της μνήμης και να τη διατηρήσουμε ζωντανή. Και η έκθεση αυτή αποδεικνύεται πανίσχυρο όπλο σε αυτόν τον σπουδαίο και ευγενή αγώνα.

Δήμαρχος Ιεράς Πόλεως Μεσολογγίου
Σπυρίδων Β. Διαμαντόπουλος

*Η φέρμελη, το γιλέκο του Γιαννάκη Ραζή Κότσικα,
υπαρχηγού της Φρουράς του Μεσολογγίου.
Είναι βελούδινο, κεντημένο με χρυσή μεταλλική κλωστή.*

Η Θεσσαλονίκη με ιδιαίτερη χαρά θα τιμήσει την ηρωική Έξοδο του Μεσολογγίου στους εορτασμούς των 200 ετών από τη θυσία των αγωνιστών της ελληνικής επανάστασης. Οι κάτοικοι της Ιερής Πόλης, μαζί με τους φιλέλληνες που είχαν συρρεύσει από χώρες της Ευρώπης, αλλά και τους πατριώτες από όλες τις εστίες του ελληνισμού, με την αυτοθυσία τους δίδαξαν στις επόμενες γενιές το υπέρτατο μάθημα της ελευθερίας, της εθνικής αξιοπρέπειας, της αγάπης για τη μητέρα πατρίδα. Ανάμεσά τους και ένας ήρωας από τη Θεσσαλονίκη, ο Δημήτριος Μεσθενεύς, που τύπωνε τα κείμενα της επανάστασης για να μεταδίδει το φως της Ελληνικής Παλιγγενεσίας.

Το Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης, το ίδρυμα του Δήμου Θεσσαλονίκης που υπηρετεί εδώ και πολλά χρόνια τον αγώνα διάσωσης της ιστορικής μνήμης της πόλης, ευχαρίστως θα υποδεχτεί τα ιερά κειμήλια της ελληνικής επανάστασης. Οι Θεσσαλονικείς και οι επισκέπτες από όλη τη Μακεδονία και τη Θράκη, ιδιαίτερα οι μαθητές των σχολείων θα έχουν τη δυνατότητα να μεταφερθούν νοερά στο επαναστατημένο Μεσολόγγι, να ζήσουν τον αγώνα, την αγωνία, αλλά και την ακλόνητη απόφαση των αγωνιστών να πεθάνουν ελεύθεροι.

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης ευχαριστεί το ίδρυμα του Μεσολογγίου, το Κέντρο Λόγου και Τέχνης "Διέξοδος", για τη διάθεση των κειμηλίων, σπάνιων χειρόγραφων, χαρακτηριστικών, εικαστικών έργων, αρμάτων, κοσμημάτων, ενδυμασιών και άλλων ιστορικών τεκμηρίων που εικονογραφούν μία από τις ενδοξότερες στιγμές της ελληνικής ιστορίας. Τον Μάιο του 2026, η Θεσσαλονίκη θα γιορτάζει μαζί με την Ιερή Πόλη του Μεσολογγίου.

Αντιδήμαρχος Πολιτισμού, Τουριστικής Ανάπτυξης
και Διαδημοτικής Συνεργασίας
Βασίλειος Φάκης

Χαρακτικό με το συγκρότημα οικιών “Καψαλέικα” στο Μεσολόγγι, στο οποίο φιλοξενήθηκε ο λόρδος Βύρωνας κατά την τετράμηνη παραμονή του στην πόλη.
Χαρακτικό του Edward Francis Finden (1791-1857).

Η Έξοδος του Μεσολογγίου

Η Έξοδος του Μεσολογγίου αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα και πιο συγκλονιστικά γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Μια κορυφαία στιγμή ηρωισμού και αυτοθυσίας, που αποτυπώνει με τον πιο έντονο τρόπο την αποφασιστικότητα των Ελλήνων να αγωνιστούν για την ελευθερία, ακόμα και υπό τις πιο δύσκολες και απελπιστικές συνθήκες. Η σημασία της Εξόδου ξεπέρασε τα στενά όρια ενός πολεμικού γεγονότος και απέκτησε διαχρονικό χαρακτήρα, έγινε σύμβολο αντίστασης και εθνικής αξιοπρέπειας.

Το Μεσολόγγι κατείχε ιδιαίτερα σημαντική και στρατηγική θέση, καθώς ήλεγχε την πρόσβαση προς τη Στερεά Ελλάδα και τα νησιά του Ιονίου Πελάγους. Η πόλη από τα πρώτα χρόνια του αγώνα βρέθηκε στο επίκεντρο των συγκρούσεων και αποτέλεσε βασικό σημείο άμυνας των επαναστατών. Οι αγωνιστές που την υπερασπίζονταν κατάφεραν να αποκρούσουν δύο μεγάλες πολιορκίες από τους Οθωμανούς, το 1822 και 1823. Τα κατορθώματά τους ενίσχυσαν το ηθικό των υπερασπιστών της πόλης, αλλά και όλων των αγωνιστών στον Μοριά και τη Ρούμελη.

Όμως τα κατορθώματα των Ελλήνων είχαν αρχίσει να συγκινούν και πολλούς ανθρώπους σ' ολόκληρη την Ευρώπη, ιδιαίτερα εκείνους που είχαν εντυφλήσει, μέσω του Διαφωτισμού, στην αρχαία ελληνική γραμματεία. Η άφιξη στο Μεσολόγγι του Λόρδου Βύρωνα (George Gordon Byron), σπουδαίου Άγγλου ποιητή, αποδείχτηκε καταλυτική, καθώς έστρεψε τη συμπάθεια όλης της φιλελεύθερης Ευρώπης στην ελληνική επανάσταση. Ο αναπάντεχος θάνατός του στο Μεσολόγγι, τον Απρίλιο του 1824, προκάλεσε μεγάλη συγκίνηση και δυνάμωσε το φιλελληνικό κίνημα, ενισχύοντας τη διεθνή υποστήριξη για την ελληνική υπόθεση. Ο ίδιος ο ποιητής έγινε πανανθρώπινο σύμβολο θυσίας για την ελευθερία.

Στο Μεσολόγγι που είχε γίνει έδρα της επαναστατημένης διοίκησης Δυτικής Ελλάδας, με την ονομασία Οργανισμός Δυτικής Χέρσου Ελλάδας, είχε φτάσει νωρίτερα και ο Ελβετός Φιλέλληνας, Ιωάννης Ιάκωβος Μάγερ (Johann Jacob Meyer) για να βοηθήσει στον αγώνα. Το 1824 άρχισε να εκδίδει τα "Ελληνικά Χρονικά" σε πιεστήρια που έφτασαν από την Αγγλία. Ο Μάγερ συνέτασσε τα κείμενα, τα οποία εκδίδονταν με την ευθύνη ενός τυπογράφου που είχε έρθει από τη Θεσσαλονίκη, του Δημήτριου Μεστανέ ή Μεσθενέα. Η δισεβδομαδιαία εφημερίδα δημοσίευε προκηρύξεις και ανακοινώσεις της Ελληνικής Διοίκησης, νέα από τις ελεύθερες περιοχές, καθώς και μεταφράσεις αποσπασμάτων ευρωπαϊκών και αμερικανικών εφημερίδων που αναφέρονταν στον ελληνικό αγώνα. Η εφημερίδα εκδιδόταν μέχρι το 1826 όταν, κατά τη διάρκεια της τρίτης πολιορκίας, καταστράφηκε το πιεστήριο σε βομβαρδισμό της πόλης.

Το 1825 ξεκίνησε η τρίτη και πιο σκληρή πολιορκία του Μεσολογγίου από τα στρατεύματα του Κιουταχή Πασά. Οι δυνάμεις του ενισχύθηκαν μετά την άφιξη του Ιμπραήμ Πασά της Αιγύπτου, ο οποίος διέθετε ισχυρό και καλά οργανωμένο στρατό. Η συνδυασμένη πίεση των Οθωμανών έκανε εξαιρετικά δύσκολη την ζωή για τους πολιορκημένους. Η πολιορκία διήρκεσε σχεδόν ένα χρόνο και οι συνθήκες μέσα στο Μεσολόγγι επιδεινώνονταν συνεχώς. Οι κάτοικοι και οι αγωνιστές αντιμετώπιζαν έντονη έλλειψη τροφίμων, πόσιμου νερού και ιατρικής περίθαλψης. Οι ασθένειες και η εξάντληση άρχισαν να καταβάλλουν τον πληθυσμό, ενώ οι συνεχείς επιθέσεις από τις εχθρικές δυνάμεις δημιουργούσαν κλίμα διαρκούς φόβου και πίεσης.

Η Έξοδος του Μεσολογγίου.

Χάλκινο αναμνηστικό μετάλλιο της πόλης του Μεσολογγίου που φιλοτεγήθηκε τη δεκαετία του 1930.

Στην εμπρόσθια όψη εικονίζεται άγγελος με ανοικτά φτερά να κρατά δάφνινο στεφάνι και φέρει την επιγραφή, "Δήμος Ιεράς Πόλης Μεσολογγίου 1826".

Στην πίσω όψη εικονίζεται άγγελος κρατώντας στεφάνι ελιάς πάνω από τους αγωνιστές και φέρει την επιγραφή, "Εις μνήμην Μεσολογιομάχων Ελλήνων και Φιλελλήνων".

Οι πολιορκημένοι δεν έχασαν το θάρρος τους, δείχνοντας αξιοθαύμαστη αντοχή και αποφασιστικότητα. Στην άμυνα της πόλης συμμετείχαν τόσο οι γνωστοί οπλαρχηγοί της πόλης όσο και απλοί πολίτες, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, που όλοι μαζί συγκροτούσαν ένα συμπαγές μέτωπο αντίστασης. Σημαντικός αποδείχθηκε και ο ρόλος του Ραζή Κότσικα, ο οποίος είχε πρωτοστατήσει στην ύψωση της επαναστατικής σημαίας και είχε εκλεγεί, από τη φρουρά των ενόπλων Μεσολογγιτών, αρχηγός των "εντόπιων αρμάτων". Ο Ραζή Κότσικας οργάνωνε τους αμυνόμενους στην πολιορκία, εμπύχωνε τους αγωνιστές και συμμετείχε σε εξορμήσεις εκτός των τειχών, αρνούμενος κάθε σκέψη ή πρόταση για παράδοση του Μεσολογγίου.

Σχεδόν ένα χρόνο μετά την έναρξη της τρίτης πολιορκίας, καθώς η επιβίωση γινόταν ολοένα και πιο απελπιστική, έγινε αντιληπτό πως δεν επρόκειτο να φτάσει εγκαίρως βοήθεια από άλλες περιοχές. Οι αγωνιστές του Μεσολογγίου, έχοντας απορρίψει την πιθανότητα παράδοσης, αποφάσισαν την ηρωική Έξοδο από την πόλη. Το σχέδιο προέβλεπε να κινηθούν τη νύχτα, με σκοπό να αιφνιδιάσουν τον εχθρό και να διασπάσουν τον κλοιό των στρατευμάτων. Η δύσκολη αλλά γενναία απόφαση των εγκλωβισμένων αγωνιστών πραγματοποιήθηκε τη νύχτα της 10ης προς 11η Απριλίου 1826.

Το σχέδιο όμως της μαζικής εξόδου των Μεσολογγιτών είχε αποκαλυφθεί λίγο νωρίτερα από τις εχθρικές δυνάμεις, οι οποίες είχαν προετοιμαστεί κατάλληλα. Όταν οι αγωνιστές επιχείρησαν να διαφύγουν, βρέθηκαν αντιμέτωποι με σφοδρά πυρά και ισχυρή αντίσταση. Ακολούθησαν σκληρές συγκρούσεις ανάμεσα στους αγωνιστές και τα στρατεύματα των Οθωμανών και σκληρές χάους, ενώ οι άοπλοι κάτοικοι προσπαθούσαν να σωθούν μέσα στη σύγχυση της μάχης. Οι απώλειες ήταν τεράστιες. Χιλιάδες άνθρωποι σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια της Εξόδου ή αιχμαλωτίστηκαν. Λίγοι μόνο κατάφεραν να διαφύγουν και να σωθούν. Όσοι παρέμειναν μέσα στην πόλη, προτίμησαν να θυσιάσουν ανατινάζοντας αποθήκες πυρομαχικών, παρά να παραδοθούν στον εχθρό. Η πράξη τους αποτέλεσε το δίδυμο παράδειγμα της αυτοθυσίας των αγωνιστών που επιχείρησαν την ηρωική Έξοδο.

Παρά την τραγική κατάληξη, η Έξοδος του Μεσολογγίου είχε τεράστιο αντίκτυπο στην Ελλάδα, αλλά και σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η είδηση της αυτοθυσίας χιλιάδων ανθρώπων στην πόλη που πέθανε ο λόρδος Βύρωνας συγκλόνησε την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη και ενίσχυσε το φιλελληνικό κίνημα. Πολλοί άνθρωποι είδαν στον αγώνα για ελευθερία και ανεξαρτησία των επαναστατημένων Ελλήνων τις αρετές που είχαν διαχθεί από την ιστορία και τον πολιτισμό της αρχαίας Ελλάδας. Η διογκούμενη πανευρωπαϊκή συμπάθεια στον αγώνα των Ελλήνων συνέβαλε στη διπλωματική και στρατιωτική υποστήριξη και των κυβερνήσεων. Η Έξοδος ενέπνευσε και πλήθος καλλιτεχνών και λογοτεχνών που αποτύπωσαν στα έργα τους τον ηρωισμό και την αυτοθυσία των αγωνιστών.

Παρότι η πόλη έπεσε τελικά στα χέρια των Οθωμανών, η Έξοδος του Μεσολογγίου καθιερώθηκε ως ένα από τα πιο ισχυρά σύμβολα της ελληνικής ιστορίας. Μια ηρωική πράξη αντίστοιχη της Μάχης των Θερμοπυλών, με την οποία οι σύγχρονοι Έλληνες συνδέονταν με την αρχαία ελληνική τους κληρονομιά. Οι αγωνιστές του Μεσολογγίου, γνωστοί και άγνωστοι, ενωμένοι στον κοινό αγώνα για ελευθερία και ιδανικά, άφησαν παρακαταθήκες που συνεχίζουν να εμπνέουν και να συγκινούν. Η μνήμη τους παρέμεινε άσβεστη φλόγα στο διάβα της σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Πήγες εις το Μεσολόγγι
την ημέρα του Χριστού,
μέρα που άνθισαν οι λόγγοι
για το τέκνο του Θεού.

Σου 'λθε εμπρός λαμποκοπώντας
η Θρησκεία μ' ένα σταυρό,
και το δάκτυλο κινώντας
οπού ανεί τον ουρανό,

σ' αυτό, εφώναξε, το χώμα
στάσου ολόρθη, Ελευθεριά•
και φιλώντας σου το στόμα
μπαίνει μες στην εκκλησιά.

Ύμνος εις την Ελευθερίαν
Διονύσιος Σολωμός
[στίχοι 349 – 360]

Ο Αθανάσιος Ραζή - Κότσικας σε ελαιογραφία του 1926, έργο του ζωγράφου Νικήτα Γρύσπου (Αμοργός 1873 - Αθήνα 1974).
Ο Αθ. Ραζή - Κότσικας ήταν από τους πρωταγωνιστές της ελληνικής επανάσταση στο Μεσολόγγι. Οι συναγωνιστές του τον έχρισαν
αρχηγό της Φρουράς των ενόπλων των "ενοπίων αρμάτων". Έπεσε ηρωικά στην Έξοδο του Μεσολογγίου.

Ο επίσκοπος Ρωγών Ιωσήφ, σε ελαιογραφία του 1934, έργο του αυτοδίδακτου ζωγράφου, Τάσου Μαντά.
Έφτασε στο Μεσολόγγι το 1822 και αναδείχθηκε σε ηγετική φυσιογνωμία του αγώνα. Ευλόγησε του αγωνιστές πριν την Έξοδο και μαζί με τον αρχιμανδρίτη Γεράσιμο και τους αναπήρους και τραυματίες κλείσθηκαν στον ανεμόμυλο και τη μπαρουταποθήκη. Όταν μπήκαν στην πόλη οι εχθροί, με τη σύμφωνη γνώμη όλων -και εκείνων που αναγκάστηκαν να επιστρέψουν από την Έξοδο- ανατινάχθηκαν για να πεθάνουν ελεύθεροι!

Ο Λόρδος Βύρων σε επιχρωματισμένη ξυλογραφία του Μεσοπολέμου του λαϊκού ζωγράφου, Τάσου Μαντά. Η έλευση και παραμονή του σπουδαίου ποιητή στο Μεσολόγγι για αρκετό διάστημα και ο πρόωρος θάνατός του έστρεψαν το ενδιαφέρον της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης στον αγώνα της Ελληνικής Παλιγγενεσίας.

Αλαφροΐσκιωτε καλέ, γιά πες απόψε τί 'δες•
νύχτα γιομάτη θαύματα, νύχτα σπαρμένη μάγια!
Χωρίς ποσώς γης, ουρανός και θάλασσα να πνένε,
ουδ' όσο κάν' η μέλισσα κοντά στο λουλουδάκι,
γύρου σε κάτι ατάραχο π' ασπρίζει μες στη λίμνη,
μονάχο ανακατώθηκε το στρογγυλό φεγγάρι,
κι όμορφη βγαίνει κορασιά ντυμένη με το φως του.

Ελεύθεροι Πολιορκημένοι

Διονύσιος Σολωμός

Σχεδίασμα 5', "ο Πειρασμός", [στίχοι 15 - 21]

Το γιλέκο της αγωνίστριας Ελένης Στάικου.

Το περίτεχνο ανδρικό χρυσοκέντητο γιλέκο των αρχών του 19ου αιώνα φορούσε η νεαρή Ελένη Στάικου στην Έξοδο του Μεσολογίου.

Η Ελένη Στάικου ήταν κόρη του Βραχωρίτη Οπλαρχηγού, Ζαχαράκη Στάικου, που συμμετείχε στην Έξοδο, ο οποίος σώθηκε ακρωτηριασμένος. Η Ελένη αιχμαλωτίστηκε και για να αποφύγει την ατίμωση, αυτοτραυματίστηκε στο μάτι της. Το 1829, που το Μεσολόγι απελευθερώθηκε, επέστρεψε και έζησε στην πόλη τυφλή από το ένα της μάτι. Το 1832 που απελευθερώθηκε και το Βραχώρι (Αγρίνιο), εγκαταστάθηκε εκεί, όπου και πέθανε στις 18 Ιουλίου 1887. Η επιθυμία της ήταν να κληρονομήσει το γιλέκο η εγγονή που θα έπαιρνε το όνομά της. Το γιλέκο έφτασε στην τριεγγονή της, Ελένη Στάικου – Ζαρόκωστα, ο γιος της οποίας δώρισε το κειμήλιο στο Μουσείο του Μεσολογίου.

Γουρουνοπάπουτσα.

Καθημερινά παπούτσια των αγωνιστών, των κλεφτών και των αρματολών κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης. Φτιαγμένα από δέρμα γουρουνιού, ήταν γνωστά για την ανθεκτικότητά τους.

Οι παραδοσιακές φορεσιές των Μεσολογγιτών.

Επίσημη ανδρική ενδυμασία. Κύριο χαρακτηριστικό της ήταν οι χρυσοκέντητες περικνημίδες και η φέρμελη, το παραδοσιακό γιλέκο με χρυσό διάκοσμο.

Η ενδυμασία των γυναικών ονομάζονταν «σέρσιγκας». Ήταν βελούδινος επενδύτης κεντημένος με χρυσή κλωστή που τον φορούσαν οι αρχόντισσες και οι καρaboκυράδες. Σταδιακά έγινε το επίσημο φόρεμα των γυναικών του Μεσολογγίου.

Άκρα του τάφου σιωπή στον κάμπο βασιλεύει·
λαλεί πουλί, παίρνει σπυρί, κι η μάνα το ζηλεύει.
Τα μάτια η πείνα εμαύρισε· στα μάτια η μάνα μνέει·
στέκει ο Σουλιώτης ο καλός παράμερα και κλαίει:
«Έρμο τουφέκι σκοτεινό, τι σ' έχω γω στο χέρι;
οπού συ μού 'γινες βαρύ κι ο Αγαρηνός το ξέρει.»

Ελεύθεροι Πολιορκημένοι
Διονύσιος Σολωμός
Σχεδίασμα Β', [1 στίχοι 1 - 6]

*Κουμπούρι με ασημένιο περίβλημα διακοσμημένο με σαβάτι.
Ανήκε στον υπαρχηγό της Φρουράς του Μεσολογίου, Γιαννάκη Ραζή-Κότσικα.*

Γρανάδες

Γυάλινες χειροβομβίδες των μεσαιωνικών χρόνων.

*Ήταν χειροποίητες από φουσητό γυαλί και χρησιμοποιούνταν για την ανατίναξη υπονόμων
ή την εξουδετέρωση εχθρών πίσω από οχυρώσεις.*

Μεδουλάρι

Μεταλλική θήκη στο εσωτερικό της οποίας φυλασσόταν λίπος ή μεδούλι που χρησίμευε στη λίπανση των όπλων. Κρεμόταν από αλυσίδα και ήταν στερεωμένο στο σελάχι ή το ζωνάρι που ατόμου που την έφερε.

*Ασημένιο μαχαίρι της εποχής της Επανάστασης
με πλούσιο διάκοσμο από σαβάτι στη θήκη.
Η περίτεχνη λαβή και η θήκη του είναι διακοσμημένες με άνθη.*

Δοσομετρητής μπαρούτης

Ο δοσομετρητής ήταν βασικό εξάρτημα των αγωνιστών, για τη μέτρηση της σωστής ποσότητας πυρίτιδας. Κατασκευασμένος από μπρούτζο για αντοχή και ασφάλεια, βοηθούσε ώστε το όπλο να λειτουργεί αξιόπιστα και να αποφεύγεται η υπερβολική φόρτιση της κάννης.

Ασημένιο κιοιστέκι

Επιστήθιο κόσμημα που θεωρούταν εξάρτημα αρματωσιάς. Ανήκε στον Νασιούλη Δαγκλή, υπασπιστή του Καραϊσκάκη, υπό τις διαταγές του οποίου πολέμησε την περίοδο 1823-1824. Με την έλευση του Λόρδου Βύρωνα στο Μεσολόγγι ανέλαβε την προστασία του μέχρι τον αδόκητο θάνατό του, οπότε έλαβε τον βαθμό του υποχιλίαρχου από τον διοικητή Τριπόλεως, Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη.

Λοημένα πιστόλα πολεμιστή της Εξόδου με λεπτομέρεια της περίτεχνης κάννης.

Η σπάθα του Λάμπρου Κουτσονίκα, πρώτου Φρούραρχου Μεσολογίου μετά την απελευθέρωση της πόλης, το 1829.

Ο δρόμος σου γλυκός καί μοσχοβολισμένος·
στην κεφαλή σου κρέμεται ο ήλιος μαγεμένος·
παλληκαρά καί μορφονιέ, γειά σου, καλέ, χαρά σου!
Άκου, νησιά, στεριές της γης, εμάθαν τ' όνομά σου!
Τούτος, αχ, που 'ν' ο δοξαστός κι η θεϊκιά θωριά του;

Ελεύθεροι Πολιορκημένοι
Διονύσιος Σολωμός
Σχεδιάσμα Β', [6]

Η υποδοχή του Λόρδου Βύρωνα στο Μεσολόγγι
σε ελαιογραφία του 1926, έργο του ζωγράφου Νικήτα Γρύσπου
(Αμοργός 1873 - Αθήνα 1974).

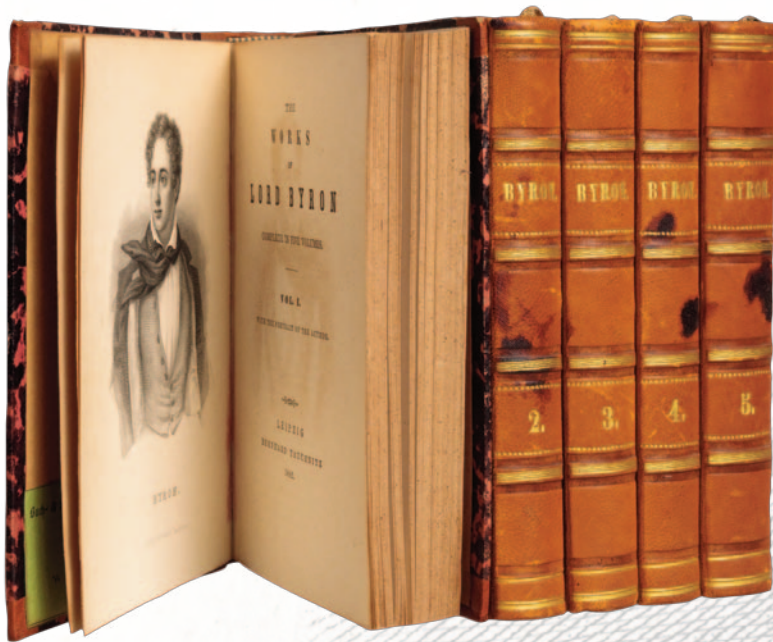

Βελγικό πιστόλι με πυρόλιθο,
το οποίο συνήθιζαν να έχουν οι περιηγητές τον 18ο αιώνα για να προστατεύονται από τους ληστές.

Ο όρκος του Λόρδου Βύρωνα επί του τάφου του Μάρκου Μπότσαρη σε επιχρωματισμένη γκραβούρα εποχής.

Άπαντα Λόρδου Βύρωνα.
Δερματόδετοι τόμοι με τα άπαντα του ποιητή, προστάτη
και ευεργέτη του Μεσολογγίου, Λόρδου Βύρωνα.
Οι τόμοι εκδόθηκαν το 1842 στη Λειψία.

Αἰ παρῶνται χαρμόσυνοι ἡμέραι ἔγιναν διὰ ὄλους ἡμᾶς ἡμέραι πένθους.

Ο Λόρδ Νέλ Βυρὼν ἀπέρας σήμερον εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, περὶ τὰς ἑνδεκα ὥρας τὸ ἑσπέρας μετὰ μίαν ἀσθενεῖαν φλογιστικῷ ρευματικῷ πυρετοῦ 10 ἡμερῶν.

Καὶ πρὶν ἀκόμη χωρισθῆ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τοῦ σώματος, ἡ κεινὴ κατῆρεια ἔλεγεν ὄσση Ἐλίφιν ἠσθάνετο ἡ καρδία ὄλων, καὶ ὄλοι μικροὶ μεγάλοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, νικημένοι ἀπὸ τὴν Ἐλίφιν, ἐλησμονήσατε τὸ Πάσχα.

Ἡ ἐρώσις αὐτοῦ τοῦ Λαμπροῦ ὑποκειμένου εἶναι βέβαια πολλὰ αἰσθαντικὴ δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ εἶναι πολὺ περισσότερο ἀξιοθρήνητος διὰ αὐτὴν τὴν Πόλιν, τὴν ὁποίαν ἠγάπησε διαφερόντως, καὶ εἰς αὐτὴν ἐπελιτογράφη, καὶ ἀπόφασιν σταθερὰν εἶχεν ἂν τὸ ἔφερον ἢ περιστάσις νὰ γενῆ καὶ προσωπικῶς συμμέτεχος τῶν κινδύνων τῆς.

Καθένας βλέπει ἐμπρὸς του τὰς πλουσίας πρὸς τὸ κοινὸν εὐεργεσίας του, καὶ μήτε ἔπανσι μήτε παύει κανεὶς με ἐγγνώμονα καὶ ἀληθινὴν φωνὴν νὰ τὸν ὀνομάζῃ εὐεργέτην.

Ἔως οὗ νὰ γνωσποισθεῶν αἱ διαταγαὶ τῆς Ἐθνικῆς Διοικήσεως περὶ αὐτοῦ τοῦ πολυθρηνήτου συμβάντος,

Δυνάμει τοῦ ἡ' ἄρ. 314 καὶ ἡμ. 15 Ὀκτωβρίου Θεσπέζματος τοῦ Βουλευτικοῦ Σώματος,

Διατάσσεται,

α.) Αὐριον, μόλις ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος, νὰ πέσουν ἀπὸ τὸ μεγάλον κανονοστάσιον τοῦ τέλους αὐτῆς τῆς Πόλεως 3η Κανονιαῖς (μία τὸ κάθε λεπτόν), κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν χρόνων τῆς ζωῆς τοῦ ἀπαθανάντος.

β.) Ὅλα τὰ κοινὰ ὑπουργεῖα, διὰ τρεῖς ἡμέρας κατὰ συνέχειαν, νὰ κλεισθοῦν, ἐμπεριεχομένων καὶ τῶν κριτηρίων.

γ.) Νὰ κλεισθοῦν ὄλα τὰ ἐργαστήρια ἐκτὸς ἐκείνων, ὅπου πωλοῦνται τρεφὰ, καὶ ἰατρικὰ· καὶ νὰ λείψουν τὰ μουσικὰ παιγνῆδια, εἰ συνειθισμένοι εἰς αὐτὰς τὰς ἡμέρας χοροὶ, νὰ παύσουν τὰ φαγοπότια εἰς τὰ κρασπωλεῖα, καὶ κάθε ἄλλο εἶδος κοινοῦ ξεφαντώματος.

δ.) Νὰ γενῆ 21 ἡμέρας Γενικὴ πενιφορία.

ε.) Νὰ γένουν ἐπικηδεῖοι δεήσεις εἰς ὄλας τὰς ἐκκλησίας.

Ἐν Μεσολογγίῳ τὴν 7 Ἀπριλλίου 1824.

Τ. Σ.

Α. Μαυροκορδάτος.

Ὁ Γραμματεὺς
Γεώργιος Πραϊδῆς.

Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Δ. Μεσθενέως.

Ἡ Προσωρινὴ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος ἀνακοινώνει σὴν εφημερίδα «Ἑλληνικά Χρονικά» τὸν θάνατον τοῦ Λόρδου Βύρωνα.

Στὸ τέλος τῆς Διαταγῆς εἶναι σημειωμένο «Ἐκ τῆς Τυπογραφίας Δ. Μεσθενέως» με τὸ ὄνομα τοῦ τυπογράφου ἀπὸ τῆ Θεσσαλονικῆ που προσέτρεξε γιὰ νὰ ἐνοσιχύσει τὸν Ἀγῶνα.

Ο ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ,

ΚΑΙ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΥΔΡΑΣ.

Ύδρα τῆ 5. Μαΐου. 1824. Ἀριθμ. 15.
Ἡμέρα Δευτέρα.

* Εἰς περ γὰρ τελικοῦν βέλτερον τῶν ζώων
ἀδύνατος εἶναι, οὕτω καὶ χωρισθὲν Νόμου
καὶ Δίκης χείριστον πάντων. *

(Ἀριστ. Πολιτ. Βιβλ. Α. Κεφ. Δ')

Νεκρολογία.

Μόλις ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος σήμερον, καὶ αἱ σημαίαι τῶν κανονοσασίων καὶ τῶν ἰνταυθα εὐρισκαμένον πλοίων ὑψωθῆσαν νεκρώσιμοι, ὁ δὲ πενήτηρ ἤχος τῶν κωδωνῶν ὄλων τῆς πόλεως ταύτης ἐκίνησεν εἰς ὅλους τοὺς κατοίκους κατήφειαν καὶ λύπην. Ὅλος ὁ χορὸς τοῦ ἱεροῦ Κλήρου ὑπὸ τὴν ἰδηγίαν τοῦ Ἀρχιερέως, οἱ Πράκτικοι ὄλοι, καὶ οἱ ναυτικοὶ ἀξιωματικοὶ συνήλθον εἰς τὸν λαμπρὸν ναὸν τῆς Κυρίας Θεοτόκου, ὅπου συνέβησεν καὶ πλῆθος λαοῦ. Ὅλων αἱ καρδίαι ἐσυντρίβησαν, ὅταν ἤκουσαν τὴν ὑπὲρ τοῦ ἡμιμήτου Λόρδ Βύρωνος κατασκευασμένην ψαλλομένην ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου πρὸς τὸν οὐράνιον Πατέρα. Τὸ λογικὸν καὶ θεάρετον ταῦτο θυμῆμα διεδέχθη ἀμεσῶς ὁ δεικνόμενος βόμβος τῶν κανονίων ἀπὸ τὰς δύο ὥρας τῆς ἡμέρας ἕως εἰς τὴν πέμπτην. Καθ' ὅλην δὲ ταύτην τὴν ἡμέραν τὸ ὄνομα τοῦ ἡμιμήτου Βύρωνος ἐφέρετο εἰς ὅλων τὰ στόματα μὲ εὐφροσύνην καὶ εὐγνωμοσύνην.

Τοιαύτην ἐντύπωσιν ἔκαμαν ὁ λαμπρὸς καὶ ἀειμνήτος οὗτος ἀνὴρ ζῶν, καὶ τὴν λύπην ἐπροξένησεν ἀποθανὼν, εἰς ὅλας τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων. Διωνία σου ἡ μνήμη γενναίᾳ τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτα Λόρδ Βύρων!

Ἐσωτερικὰ.

Τρίπολις. 30. Ἀπρίλ.

Μόλις ἐμβήκαν τὰ Στρατεύματα τῆς Διοικήσεως εἰς ταύτην τὴν Πόλιν, καὶ εὐθὺς κατεστάθη ἐκεῖ ἡ εἰρήνη καὶ εὐταξία ἀντὶ τῶν ταραχῶν καὶ δεινῶν, τὰ ὅποια κατέβλησαν καιρὸν τινὰ τοὺς κατοίκους τῆς πόλεως ταύτης. Ἡ χεὶρ τῆς Διοικήσεως ἔβαλε καὶ τῆς Ἐπαρχίας ταύτης τὰ πράγματα εἰς τὴν πρέπουσαν ἀρμονίαν καὶ εὐρυθμίαν, καὶ ἤδη σπεύδει νὰ κάμῃ τὸ αὐτὸ καὶ εἰς ἄλλο τι μέρος τῆς Ἠλοποννήσου, ὅπου τὰ ἀποτελέσματα τῆς φάτρως διαρκούν εἰσέτι.

Τὸ στάδιον, τὸ ὅποιον εὐτυχῶς τρέχει ἐφέτος ἡ Διοίκησις, καὶ τὸ ὅποιον εὐτυχῶς

Και βλέπω πέρα τα παιδιά και τες αντρογυναίκες
γύρου στη φλόγα π' άναψαν, και θλιβερά τη θρέψαν
μ' αγαπημένα πράματα και με σεμνά κρεβάτια,
ακίνητες, αστέναχτες, δίχως να ρίξουν δάκρυ·
και 'γγιζ' η σπίθα τα μαλλιά και τα λιωμένα ρούχα.
γλήγορα, στάχτη, να φανείς, οι φούχτες να γιομίσουν.

Είν' έτοιμα στην άσπονδη πλημύρα των αρμάτων
δρόμο να σχίσουν τα σπαθιά, κι ελεύθεροι να μείνουν
εκείθε με τους αδελφούς, εδώθε με το Χάρο.

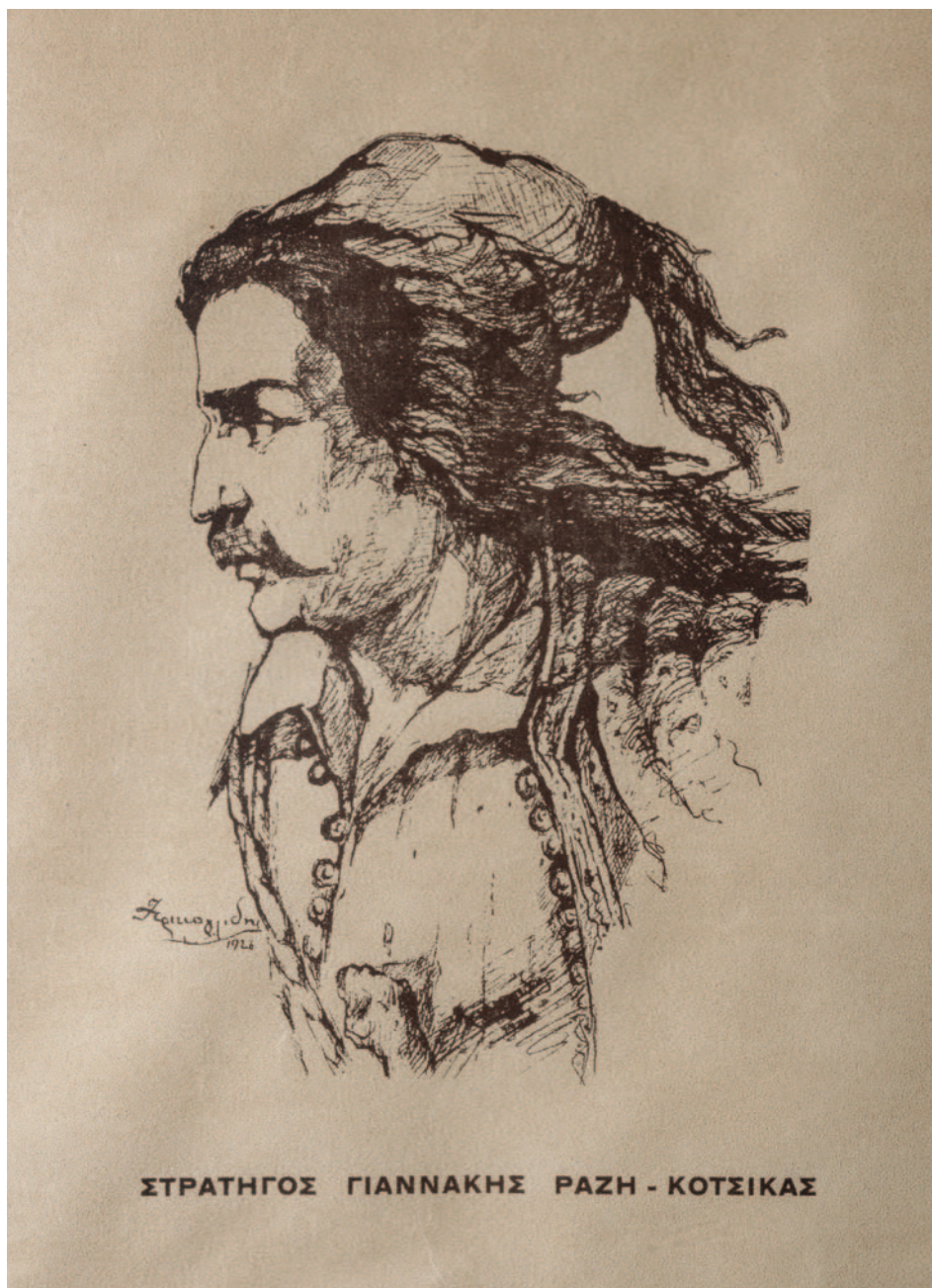
Ελεύθεροι Πολιορκημένοι
Διονύσιος Σολωμός
Σχεδιάσμα 4', [12, 13]

*Η Έξοδος του Μεσολογγίου, ελαιογραφία σε μουσαμά του 1954,
έργο του Αντώνιου Νίνου (Αλεξάνδρεια 1912 - Παρίσι 1996).*

Η πιστόλα του Αθ. Ραζή - Κότοικα με ένθετα μπρούτζινα στοιχεία.

Γιαννάκης Ραζή – Κότσικας, πενάκι σε χαρτί του 1926, έργο του ζωγράφου
Γιάννη Τρικογλίδη (Κάρυστος 1891 - Αθήνα 1962).
Ήταν αδερφός του Αθανασίου Ραζή – Κότσικα και υπαρχηγός της Φρουράς.

Αμφιπρόσωπος, ασημένιος περίτεχνος σφραγιδόλιθος, αριστερά, αποδιδόμενος στον Παλαιών Πατρών Γερμανό. Δεξιά, ο σφραγιδόλιθος του Αθ. Ραζή-Κότσικα με περίτεχνη χρυσή καδένα.

Ο επίσκοπος Ρωγών Ιωσήφ, πενάκι σε χαρτί του 1926, έργο του Γιάννη Τρικογλίδη.

Ο Αθανάσιος Ραζή - Κότσικας σε λιθογραφία του 1926. Με τις στρατιωτικές του ικανότητες οχύρωσε το Μεσολόγγι με τέτοιο τρόπο, ώστε έμεινε απόρρητο σε τρεις πολιορκίες.

Η αναγέννηση ενός ιστορικού σπιτιού σε ζωντανό φορέα μνήμης

Έχουν περάσει εικοσιοκτώ χρόνια από το μακρινό 1998 όταν, περιφερόμενος τα στενά δρομάκια της Ιερής Πόλης του Μεσολογγίου, διέκρινα πάνω στο τοίχο ενός πέτρινου ανώγειου σπιτιού μια μικρή πινακίδα με την ένδειξη «Πωλείται».

Για σκέψου είπα!

Το σπίτι του Αθανασίου Ραζή-Κότσικα, του πιο αγνού και έντιμου ήρωα της Επανάστασης, του εκλεγμένου από τους συμπολίτες του, ως Αρχηγού της Φρουράς της Εξόδου, ή καλύτερα, ως Αρχηγού των Εντοπίων Δυνάμεων, θα μεταβιβαζόταν.

Ποια θα είναι η τύχη του άραγε, αναρωτήθηκα.

Δεν πέρασε ώρα από την σκέψη μου αυτή. Ίσως να ήταν κάποια δευτερόλεπτα.

Πρέπει να το αποκτήσω είπα. Αφού η Πολιτεία είχε αδιαφορήσει για την τύχη τού ιστορικού αυτού σπιτιού, έχω

υποχρέωση απέναντι στον τόπο των προγόνων μου, στον τόπο που γεννήθηκα, μεγάλωσα και επέλεξα να ζήσω και να δραστηριοποιηθώ να το κάνω εγώ. Να μην το αφήσω να γκρεμιστεί, αφού δεν είχε κριθεί καν διατηρητέο, να μην γίνει πολυκατοικία, να μην γίνει μπαρ ή άλλο συναφές κατάστημα υγειονομικού ενδιαφέροντος αφού σε ιστορικές περιοχές παλαιών πόλεων, δυστυχώς αυτή είναι η τύχη τέτοιων κτιρίων.

Έτσι το απέκτησα.

Ύστερα σκέφθηκα πως δεν αρκούσε μόνο το ότι σώθηκε. Έπρεπε να αξιοποιηθεί.

Να γίνει μια εστία πολιτισμού, χώρος για τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης, για ενημέρωση, για μόρφωση και για να απολαμβάνει κανείς την τέχνη.

Με το σκεπτικό αυτό, δίχως υπαγωγή σε εθνικά ή ευρωπαϊκά προγράμματα, ξεκίνησε η μεγάλη, η δύσκολη αλλά και πανέμορφη «περιπέτεια» που ακούει στο όνομα «Διέξοδος».

Αφού το κίριο, με απόλυτο σεβασμό στα διατηρητέα του στοιχεία, αποκαταστάθηκε στην αρχική του μορφή, παραδόθηκε στην κοινωνία της πόλης ως Ιστορικό Μουσείο στην καρδιά του τόπου που ενέπνευσε τον Διονύσιο Σολωμό να γράψει τον Ύμνο στην Ελευθερία. Σε ένα ζωντανό οργανισμό μνήμης. Σ' ένα μουσείο που διασώζει αυθεντικά τεκμήρια, τα προστατεύει από τη φθορά του χρόνου και τα μετατρέπει σε βιωματική εμπειρία για τον επισκέπτη. Γιατί μέσα από τα εκθέματά του η Ιστορία παύει να είναι μια αφηρημένη αφήγηση. Γίνεται προσωπικό βίωμα, γίνεται γνώση και συνείδηση.

Το ότι το δεύτερο συνθετικό του ονόματος του Μουσείου φέρει την λέξη «Έξοδος» κάθε άλλο παρά τυχαίο είναι. Ασφαλώς δεν πρόκειται για σύμπτωση αφού λειτουργεί στο πατρικό σπίτι του Αρχηγού των Μεσολογγιτών κατά την ηρωική Έξοδο του 1826, Αθανασίου Ραζή-Κότσικα. Στον τόπο όπου και «στεγάζεται» το όραμα μιας αληθινής δι-εξόδου προς την ελευθερία της σύγχρονης δημιουργικής και πολιτιστικής έκφρασης των κατοίκων του Μεσολογγίου και της ευρύτερης Δυτικής Ελλάδος.

Ο Αθανάσιος Ραζή-Κότσικας, καταγόμενος από την αρχοντική οικογένεια των Ραζήδων, Κεφαλλονίτικης προέλευσης, που είχε εγκατασταθεί στο Μεσολόγγι στις αρχές του 17ου αιώνα, στο άνθος της ηλικίας του, αφού ήταν μόλις είκοσι οκτώ χρόνων, έπεσε ηρωικά τη νύχτα της Εξόδου, μαχόμενος επικεφαλής πεντακοσίων ένοπλων συμπολιτών του, όταν εξόρμησε να καταλάβει τα εχθρικά αναχώματα στη νοτιανατολική πλευρά της πόλης, προκειμένου να διευκολύνει τη μεταξύ αυτών και της θάλασσας διέλευση των γυναικόπαιδων.

Δεδομένου ότι η μεγάλη μορφή του Ραζή-Κότσικα είχε περάσει στην αφάνεια της ιστορίας, σκέφθηκα ότι ένας τρόπος ανάδειξης της προσωπικότητάς του θα ήταν η δημιουργία, μέσα στο ίδιο του το σπίτι, ενός Ιστορικού Μουσείου στο οποίο θα φιλοξενούνται οι συλλογές μας στις οποίες περιλαμβάνεται οτιδήποτε σχετίζεται με το Μεσολόγγι και την Επανάσταση του 1821. Ανάμεσά τους προσωπικά αντικείμενα του Αρχηγού της Έξοδου Θανάση Ραζή-Κότσικα, η φέρμελη του υπαρχηγού της Φρουράς Φιαννάκη Ραζή-Κότσικα, η σπάθα του πρώτου Φρουράρχου της Πόλης το 1829, Λάμπρου Κουτσονίκα, το κουστέκι του οπλαρχηγού Ναστούλη Δαγκλή, αλληλογραφία του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, του Πετρόμπεη Μαυρομικάλη, του Αλέξανδρου Μαυροκορδάτου και άλλων πρωταγωνιστών του Αγώνα, ο σφραγιστός δόλιθος του Παλαιών Πατρών Φερμανού, άρματα, κοσμήματα και ενδυμασίες του 19ου αιώνα, εφημερίδες της εποχής, φιλελληνικά αντικείμενα και χαρακτηριστικά του Λόρδου Βύρωνα. Στο Μουσείο εκτίθενται επίσης εικόνες, ευαγγέλια και εκκλησιαστικά αντικείμενα των 18ου και 19ου αιώνα, προερχόμενα τόσο από το Μεσολόγγι όσο και από την πέριξ περιοχή.

Σε ξεχωριστή θεματική ενότητα βρίσκονται γαλλικά έγγραφα, υπογεγραμμένα από τον Μέγα Ναπολέοντα, έγγραφα των πρωθυπουργών Χαριλάου Τρικούπη και Επαμεινώνδα Δεληγιώργη, προσωπικά αντικείμενα και σπάνια χειρόγραφα των Μεσολογγιτών ποιητών Κωστή Παλαμά, Μίλτου Μαλακάση και Φεώργιου Δροσίνη, ενώ στην Πινακοθήκη του Μουσείου εκτίθενται εικαστικά έργα ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα, Ελλήνων και ξένων δημιουργών από το 1865 έως σήμερα.

Για την «οικογένεια» του Κοινωφελούς Πολιτιστικού Οργανισμού «Διέξοδος», στην οποία ανήκει και το ομώνυμο Ιστορικό Μουσείο, η πρόσκληση του Δήμου Θεσσαλονίκης να διοργανωθεί μία έκθεση στο Κέντρο Ιστορίας με την ευκαιρία της επέτειου των 200 χρόνων από την Έξοδο ήταν άκρως τιμητική και για τον λόγο αυτό ασμένως την αποδεχθήκαμε.

Ήταν μια ακόμη ευκαιρία να συνεχιστεί αυτό το ταξίδι μνήμης. Γιατί η Ιστορία δεν ανήκει στο παρελθόν. Ανήκει σε όσους επιλέγουν να τη διαφυλάξουν και να τη μεταδώσουν.

Νίκος Κορδόσης
Ιδρυτής & Διευθύνων Σύμβουλος «Διέξοδος»

Με ιδιαίτερη χαρά η Διεύθυνση Βαφοπουλείου Πνευματικού Κέντρου και Βιβλιοθηκών, υποδέχεται τα ιστορικά τεκμήρια της Ιερής Πόλης του Μεσολογγίου στον φιλόξενο εκθεσιακό χώρο του Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης. Με την έκθεση αυτή ο Δήμος Θεσσαλονίκης, τιμά την επέτειο των 200 ετών από την ηρωική Έξοδο του Μεσολογγίου, σε αγαστή συνεργασία με τον ιδρυτή και Διευθύνοντα Σύμβουλο του ιστορικού Μουσείου της «Διέξοδος» και της μοναδικής συλλογής κειμηλίων κ. Νίκου Π. Κορδόση. Βέβαια, οφείλουμε να πούμε πως και η Θεσσαλονίκη έχει ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον αναφορικά με την ηρωική έξοδο, αφού ο Θεσσαλονικεύς Δημήτριος Μεσθενέας, υπήρξε ένα μαρτυρικό θύμα την στιγμή της μεγαλειώδους Έξοδος. Ένας εργάτης της Ελευθερίας, που δεν κρατούσε μόνο όπλο, αλλά και τον μολυβδοστοιχειοθέτη, που κράτησε ζωντανή την φωνή των πολιορκημένων.

Θερμές ευχαριστίες σε όλους τους συντελεστές που με την έκθεση αυτή, θα έχουν την ευκαιρία οι Θεσσαλονικείς και ιδιαίτερα οι μαθητές της πόλης να θαυμάσουν τον ηρωισμό και την αυτοθυσία των προγόνων μας. Διότι το Μεσολόγγι δεν είναι απλώς μια πόλη, είναι ένα σύμβολο.

Προϊσταμένη Διεύθυνσης Βαφοπουλείου Πνευματικού Κέντρου και Βιβλιοθηκών
Βούλα Μανάκου

Ο κατάλογος τεκμηριώνει την ομώνυμη έκθεση κειμηλίων που πραγματοποιήθηκε στο Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης. Εκδότης Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης. Θεσσαλονίκη Μάιος 2026.

Γενικός Συντονισμός

Παρασκευή Μανάκου, Προϊσταμένη Διεύθυνσης Βαφοπουλείου Πνευματικού Κέντρου και Βιβλιοθηκών

Υπεύθυνος έκθεσης

Ουρανία Χαριτίδου, Προϊσταμένη Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης

Κείμενα

Δέσποινα Κανελλή, Κέντρο Λόγου & Τέχνης "Διέξοδος" Μεσολογγίου

Επιμέλεια έκδοσης καταλόγου

Ανέστης Στεφανίδης

Επιμέλεια έκθεσης

Δήμητρα Καρέτσου, Ανέστης Στεφανίδης

Φωτογραφίες καταλόγου

Κωνσταντίνος Ρίζος

Σχεδίαση καταλόγου

Βαγγέλης Σταματίου

Copyright: Δήμος Θεσσαλονίκης, Κέντρο Ιστορίας Θεσσαλονίκης

Κέντρο Λόγου & Τέχνης "Διέξοδος" Μεσολογγίου

ΚΕΝΤΡΟ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΛΟΓΟΥ
& ΤΕΧΝΗΣ «ΔΙΕΞΟΔΟΣ»

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

ΙΕΡΗ ΠΟΛΗ

200

ΧΡΟΝΙΑ

ΕΞΟΔΟΣ 1826-2026

I.S.B.N. 978-960-9468-08-4